

KÖZMŰVELŐDÉS

Felelős szerkesztő: Wagner Sándor.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztári-, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden vasárnap.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 Kor
Félévre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Negyedévre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2

— Hirdetések díjszabás szerint. —

A diadalmas ellenzék.

Tiszta miniszterelnök megdöbbenvén romboló politikájának súlyos és messze kiható következményeitől, a felelősséget megakartá osztani.

A nemzetre hivatkozott, döntsön a nemzet.

A felelősség megosztásának módja, a választásoknak ex-lexben való elrendelése, törvénytelen ugyan, de Tiszának a törvénykönyv már régóta Hekuba.

Azt is tudjuk, hogy kormányzati rendszerünk mellett, amely korrupciót és erőszakot lelkiismeret furdalás nélkül használ fel a küzdelemben, a nemzet, minden egyes rétegében, határozott, szívének és meggyőződésének megfelelő ítéletet nem tud mondani, mindazonáltal a jelekből ítélve, a meghozandó ítélet lesújtó lesz a törvénytörőre.

Az ország minden részéből jelentik, hogy az ellenzék leirhatatlan lelkesedéssel dolgozik a zászló diadalra juttatásában.

Vannak kerületek, melyek régi idő óta notorius mamelekségben sinylődtek és melyekre a kormány mostani téli hadjáratában feltétlen biztossággal számított

és ime megy a Hiób hir a központba, hogy kitudték az ellenzék lobogóját, még pedig nem csupán kísérletképen, hanem a győzelem biztos jelei mellett.

A nemzet tehát csakugyan itél s ítélni akar úgy, amint szívében érez.

Megható példáit lehet már is, még a döntő ütközetek előtt, olvasni a lapokból a törhetetlen ellenzéki érzületnek.

A függő viszonyban levő tisztviselők lelkéből elementáris erővel tör ki a visszafajított meggyőződés és nyíltan csoportosulnak mindenfelé az ellenzék fennlobogó zászlajához.

Igy kell annak lenni.

A hatalom megkísérélheti ugyan a bosszút, az arcátlan visszatartást, de végre már nem fogja hajtani egyszerűen azon okból, mert a téli hadjárat alatt csatavesztés lesz.

Nem megerősödvé, de megtörve kerül ki a küzdelemből. Szánalmas lesz, mint egy tollaitól megfosztott veréb.

Az ellenzék pedig számban, erkölcsi erőben gyarapodva jut vissza a törvényhozás házába.

Micsoda triumfus lesz az! Még elképzelni is bódító.

Ott mennek a győztes imperátorok: Apponyi, Kossuth, Zichy és a többiek. Diadalcojsjukat lelkes öröm kitoró hangjai, a felszabadulás mámore követi. Most készül valójában az új Magyarország!

A szabad, a független Magyarország! Vegyen részt ebben a felszabadításban minden magyar ember. Segítsen a közgazdasági és közjogi rabláncokat széttörni.

Ott az urnánál mutassa meg minden ember, hogy megúnta a jármot, megúnta a garázdalkodást, megúnta a törvénytörést.

Ítélni akar bátran és lesújtón. Akik pedig e küzdelem magasztos voltát értik és érzik, világosítsák fel a szegény népet is, tanítsák ki az igazságra, mondják meg neki, hogy erkölcsi alapot akarnak rakni az új Magyarországnak, melyben nem a szurony, a golyó, az akasztófa tartják fenn a közrendet, a békét, hanem az igazság, a becsület, a törvénytisztlet, a nemzeti önállóság meleg óhajta.

Tanítsák ki a népet, hogy a vesztegetés, a pálinkáztatás, a vállvergetés mind olyan eszközök, melyek felhasználására csak ott van szükség, ahol nincs igazság.

Az igazságnak nincs szüksége ilyen rút fegyverekre, melyek megölik testünket,

T Á R C A.

Volt. . . .

A Teremtőnek valamenyi hatalmi szava között, miket az Irás számunkra följegyzett, én legnevezetesebbnek tartom ezt: „Legyen világgosság . . .

A világgóság nekem eszményem! Azt hiszem, ha — szerencsétlenségemre — pogánynak születtem, napimádó maradtam volna holtom napjáig . . . A műtárlatokon is óraszámra tudtam elmerengeni oly kép előtt, melyen a lenyugvó nap, a kelő hold és az emberektől gyűjtött mécs olvadnak együvé . . .

A clair-obszkur az én világom. (Boesánat! Nem bírok hozzászokni a foneticus íráshoz.) Hát még mikor emberi areon fődözöm fel e hármass fényt: a homlokon ész villáma trónol; a szemből szeretet sugárzik; az ajak körül jellem-erő löveli szétráit.

Egy hajnali szürkületben ilyen férfi-arcot szemlélttem sokáig . . .

Magas háznak kapuja előtt utazó hinto állott. Főnn, az emeleti ablaknál bánatos, hal-

vány asszony könyöklön várta, sőt tán nem is várta, szívesen késlettette volna a hinto indulását. Magas, déleeg, szőke férfiú ült benne. . . . Mikor indult, az ablakra tekintve, kalapot emelt. Milyen grand szalut volt ez! Szeretet, hála, a válás kínja, a tisztelet, a filozófus egész lelki ereje benne volt ebben az egy mozdulatban. Sohasem láttam az élet klair-obszkurjét ily feleséges keretben megjelenni.

De hogyne! Hisz ez a déleeg férfi ennek a bánatos asszonynak utolsó. — ez a bánatos, halvány asszony e déleeg férfiúnak első szerelme volt. És miért kell elválniuk? . . .

„Der Mann muss hinaus, ins feindliche Leben!“

Megyen a férfiú jövőt alapítani, megyen családjához. Úgy van, tisztelt olvasóm! Ez a szomorú asszony oly nagylelkű, hogy — bárha ő volt e férfiú első szerelme, — rajongva öleli át ennek második, azt hiszem utolsó szerelmét — a feleségét és dédelgeti a házasságból származott kicsinyeket . . .

Ugy-e kitalálják, hogy a bánatos asszony anyja a déleeg, szőke férfiúnak?! Tekintsenek körül. Ráakadnak maguk között az eszményített alak eredetiére . . . Oh szeressék őt, ő erre

érdemes és őt ehhez nagyon, de nagyon hozzászoktatták! . . . A hinto régi elrobotgott a szemhatárról . . . Watt lelke fűtűrészve viszi tovább a sorok hősét. S amíg az tűnődve forgatja elméjében, mi lesz, — az a halvány asszony, sürrün ömlő könnyei közt visszaidézi, mi volt!

Volt meleg, édes otthona, bájos gyermekei, remeklelkű, költői kedélyű, forrón szerető hitvestársa; támasz a viharban, a hideg világban édes meleget, sőtél napokban enyhe derüt adó . . .

Volt! . . . Nincs! . . .

Vész jött a fára, mely azt kidöntötte. Egy ág nyugatra, a másik keletre . . . De mi ez?

Az asszony egy heroikus mozdulattal letérli könnyeit . . . Megfordul. Összerezze! Szemben találja magát egy régi kedves képpel: a töviskoronás Krisztussal . . . Reni Guido remek alkotásának utánzata . . . Régen, régen a családnak egyik művészi irányú barátja festette le számára . . . Leborul a kép elé . . . Felzokogva rebegi: „Oh mily boldogság, hogy ez az alak valaha itt a földön volt!

Volt?!

Nem! . . . Volt, van és lesz!

Még is az a vigasztaló a gyöngö hanglándóra nézve, hogy itt volt közöttünk: élt, küzdött, nélkülözött, szenvedett és meghalt . . .

megölik lelkünket. Az igazság maga fegyvere önmagának.

Polgártársak! mentsétek meg az igazságot! Mentsétek meg, hogy fényes napjának termékenyítő melege áradjon el hegyeink, rónáink felett, hogy zsendülésbe hozza terméseinket, hogy betöltse sóvárgó, kiellen, pusztá lelkünket.

Akkor lesz még ünnep szép hazánkban, hol most csak sóhajtás, panasz és kínos vergődés ütött tanyát.

Az ellenzék diadala, Magyarország újászületése!

Ki nem akarná ezt látni és megérni közülünk?

Dolgozzunk s meglátjuk!

†
Mohay Sándor dr. államtitkár.
1851—1905.

Gyulafehérvár sz. kir. várost jan. 19-én este megdöbbentő hír riasztotta meg. Meghalt Mohay S. — utótagok az emberek, de biztosat senki sem tudott. Ez a bizonytalanság még jobban felizgatta a kedélyeket. Másnap d. e. 9 órákor már tudták azonban a lesújtó valóságot: Mohay S. dr. államtitkár péntek reggel virradólag elhunyt. Egész ember, nemes jellem, szerény, de szívós munkás, igazi skatúdós volt, aki szép karrierjét éppen ezen tulajdonságának köszönhette. A maga erejéből, a maga energiájából jutott arra a magas polera, melyen feladatát nálánál jobban senki sem oldotta meg.

Egyik legregibb tagja volt a politikai világnak, mely nagyrabecsülte fáradságtalan munkásságát és kiváló jogi tudását. Maga nem igen szerepelt a nyilvánosság előtt, de munkássága annál eredményesebb volt a bizottságokban és a törvényalkotás terén. Kezdetben különösen a bányajogi és a birtokrendezési kérdések megoldásával vonta magára a figyelmet s amikor Vörösmarty Béla a Kuria másodelnökevé lett, a politikai körök általános meglepődésére vele töltötték be az igazságügyminisztérium megüresedett államtitkári állását. Nagy része volt ezután a polgári perrendtartásról szóló törvényjavaslat elkészítésének nehéz munkájában, de már

S látott mindent, ami ez idők kezdettől volt. És intéz mindent, ami az idők végéig lesz! Oh ragyogó eszménye a keresztény világnak! Sügázó homlok a töviskorona alatt!

Üdvözöllek! . . . Leborulok elé! Hálákat adok mindazért, ami életemben boldogító menyeyi ajándék volt. És bocsánatodért esdek mindazért, ami bűnös, helytelen, előtéd visszatetsző, Téged szomorító volt!

Sohasem feledhetem, mi volt a Te életed, a Te halálad minékünk! Oh, de — esdve kerlek — feledd el, a mi Neked ellenedre volt!

Fogadd el erős föltételünket, hogy jövőben másként lesz, mint eddig volt!

Az a mult csak háttérre lesz ezután annak, amit a jövőben lábaidhoz akarunk rakni! Legyen háttérre jó szándékunknak s az ebből fátörzs módjára fakadó egész élet lombjaival födje el azt, a mi volt!

Hogy a lomb közt játszadozó napsugár módjára tündököljön a sötét mult felett a jobb, a szelb, a jóban dúsabb jövő és feledtesse Vele, Uram, a mi nem a te szíved szerint „volt”!

R. J. d. T.

nem érthette meg, hogy e javaslat napirendre kerüljen a képviselőházban. Még december elején egy keresési-utí fodrász üzletben borotválás közben eszméletlenül összeesett. Hazavitték Eszterházi-utcai lakására, ahol ágyba fektették, melyből föl sem kelt többé. Az orvosok szélhűdést konstatáltak rajta és feltétlen nyugalmat ajánlottak neki. Karácsony után valamivel jobban lett és már-már azt hitték, hogy felgyógyul, amikor esütörtök délelőtt hirtelen rosszul lett. Állapota a nap folyamán egyre rosszabbodott és este már az orvosok lemondtak életéről. A most folyó választási küzdelemben újból Gyulafehérvár jelöltje volt. Elhunyt nagy részvételt keltett a politikai körökben és az igazságügyminisztériumban.

Plósz Sándor igazságügyminiszter a következő levélben fejezte ki részvétét az özvegynek: „Méltóságos asszonyom! Mely megindultsággal fejezem ki a magam és az igazságügyminisztérium tisztviselőinek nevében is mélyen érzett részvétünket méltóságos asszonyom szeretett férjének, nagyrabecsült barátomnak és munkatársamnak elhunytá föltét. A megboldogult azon viszonylag rövid idő alatt is, melyen át nagy tudását és lankadatlan munkásságát az igazságügyminisztérium ügykörének szentelte, mindnyájunkban a legőszintébb tiszteletet és ragaszkodást keltette maga iránt. Ezen érzéstől áthatva örizzük meg kiváló egyéniségének emlékét. Szolgáljon méltóságos asszonyomnak vigaszul az a tudat, hogy sokan vannak, kik a nagy veszteség érzetében méltóságos asszonyommal együtt gyászolnak. Maradtam igaz részvétellel méltóságos asszonyomnak tisztelő híve Plósz Sándor.”

Ezenkívül még számos részvétirat érkezett a gyászoló családhoz. Az igazságügyminisztérium tisztviselői koszorút helyeznek a ravatalra. A beszentelés pénteken délután négy órákor volt az Eszterházi-utca 24. számú gyászházban, a honnan Gyulafehérvárra hozták és szombaton óriási részvét mellett helyezték örök nyugalomra. Az igazságügyminisztérium tisztviselőinek küldöttsége Rieckl Gyula igazságügyminisztériumi osztálytanácsos és Hege d ü s Kálmán miniszteri titkár vezetésével Gyulafehérvárra jött. Az özvegy a következő gyászjelentést adta ki.

Özv. Mohay Sándorné szül. Berger Teréz a maga és fogadott leányuk Kovács Margit, ennek férje Urbanski Agoston es. és kir. vezérkari őrnagy és gyermekeik: Lilli és Mária, úgy közeli és távoli rokonai nevében mélyen megszorodott szívvel jelenti már nehaj szeretett férjének, a szerető apának, nagyapának, illetve rokonnak marosgezei dr. Mohay Sándor igazságügyi államtitkár, Gyulafehérvár város 19. éven át volt országgyűlési képviselőjének stb. mai napon reggel 7 órákor. életének 56-ik, boldog házasságának 23-ik évében, hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után történt gyászos elhunytát.

A megboldogult földi hamvai folyó hó 20-án délután 4 órákor fognak: VIII. ker. Eszterházi-utca 24. szám alatti lakásán, a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni és Gyulafehérvárra szállítatván, folyó hó 21-én délután 1/2 órákor újlagos beszentelés után az ottani róm. kath. temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő szent miseáldozat az elhunyt lelki üdvéért folyó hó 23-án délelőtt 10 órákor fog a gyulafehérvári székesegyházban a Mindenhatóknak bemutatatni.

Budapest, 1905. január hó 19-én.

Nyugodjék csendesen!

Az elhunyt életrajza a következő:

Mohay Sándor 1851. június 3-án Magyar-

igenben született. Középiskolai tanulmányait Gyulafehérvárt, jogi tanulmányait pedig 1873-ban a budapesti tudományegyetemen végezte. 1875-ben jogtudori s ugyanezen évben ügyvédi oklevelet nyert. S ez időtől fogva Gyulafehérvárt mint gyakorló ügyvéd működött. Mint ilyen 1876. óta az erdélyi püspöki uradalomnak, később a gyulafehérvári káptalannak is jogtanácsosa lett s képviselővé választatáság a gyulafehérvári ügyvédi kamara ítélkari tisztét viselte. Tagja volt Alsó-Fehérmegye törvényhatósági és közigazgatási bizottságának. 1883. óta az erdélyi róm. katolikus státusgyűlésen az ügyek előkészítésére kiküldött bizottság jegyzője és előadója volt. 1886. január havában Lukács Béla lemondása után Gyulafehérvár egyhangulag választotta képviselőjévé s azóta mindig e kerületet képviselte. A szabadelvű párt soraiban foglalt helyet: az összeférhetlenségi és az igazságügyi bizottságnak tagja s több javaslatnak előadója volt. Mint képviselő élénk részt vett a kormány által bányajogi és az erdélyi birtokrendezési kérdésekben tartott szakértekezleteken. 1894. óta tagja volt a delegációnak. 1901-ben Plósz Sándor igazságügyminiszter maga mellé vette államtitkárnak Vörösmarty Béla helyére. Mint államtitkárnak leginkább a polgári perrendtartásról szóló törvényjavaslat elkészítésében volt nagy és érdemes része.

A zsidó pászka-ünnep.

Zanolini Antalnak, az összes jogtudományok doktorának, Paviában a keleti nyelvek tanárának, a zsidó pászka-ünnepéről írott és a Migne-féle Cursus Completus Theologiae XXVI-ik kötetébe is felvett értekezése, magyar nyelven lényegben adva, a Közművelődés olvasói tájékoztására.

Jelszó: (Justus Lipsius-ból átvéve.) „Köveket és fákat másoktól veszek, de az épület építése és alakja az enyém. Én magam vagyok az építő, de az anyagot mindenünnelem szerezem. Nem is jobb a pókok szövője azért, mert azt a magok testéből szövök; s a miénk sem hitványabb azért, mert külső forrásokból gyűjtjük, úgy mint a méhek.”

A pászka névnek mi a jelentősége a Szentírásban? Tulajdon jelentősége átmenetel, ezen zsidó szótól: Pesach, (Phaseh = transitus); és vonatkozik az izraeliták Egyiptomból való átjövételére a vereségtengeren. (Exod. 12. 13. vers.) De jelenti azon bárányt is, mit az izraelitáknak ezen átmenetel, vagy kiszabadulás emlékére (Exod. 12. vers, 11.) áldozniok és megenniök kellett évenként. Jelenti magát a pászka ünnepét is. (II. Regum 23. vers. 21.) és azon juhok és ökrök áldozatát, mit hét napon át a törvény szerint (Numerorum 28. vers. 16.) a zsidó népnek évenként Istennek bemutatnia kellett. (A kovásztalan hét nap pászkaája . . .)

Milyen időben és milyen évrészben volt a pászka elrendelve? Az izrael népe Egyiptomból való szabadulása után; és pedig Nisán havában (mely megfelel Martius havának) és a melyben Egyiptomban és Sírjában a vetések érni kezdettek.

A Nisán hava melyik napján kellett megkezdeni a pászka ünnepet? A holdnak 14-ik napján; t. i. ezen napnak utóestéje és a következő 15-ik napnak előestéjén; ekkor meg kellett ölni az egyéves hibátlan him bárányt. (Azyma.). A következő 15-ik nap volt a pászka első napja és az ünnep hét napig tartott. Mig a zsidók az ígért földére be nem érkeztek, a pászkat bár-

mely alkalmas helyen megtarthatták; de a letelepülés után elsőben Silóban, s azután Jeruzsálemben szokták, mint fővárosban, nagy ünnepekkel megtartani.

Mit jelentenek azok a szavak, hogy izrael népe a két este között (Ben aharboim) fogja a pászka-bárányt megoltni? Detuter. 16, vers 6. így szól: „áldozd a fázét (pászka-bárányt) este napnyugtakor, mikor kijöttél vala Egyiptomból. Eszerint világos, hogy annak az áldozatnak este kellett történni. Rabbi Salamo, R. Kimkhi, R. Simeon, R. Aben Ezra a két este alatt érteni akarják az egész delutáni időt estig; ez volna az első este; a második este pedig naplemente után, néhány óra.

A valóság az, hogy a zsidók napestétől napestéig számlálván a napot, minden napnak és így a Nisán 14-ik napjának is két estéje volt, egy este, naplementekor és egy este naplemente előtt. Ez az Evangeliumból is világos dolog (Maté 14-ik fejezet, 14—25 vers. Rabbiben Ezra szerint a pászka-báránnyal esteje (a két este . . .), a nap lehangyulása előtti szürkület és a nap lehangyulása utáni elsőtetés kezdete. Ez a magyarázat jól talál az Exodus 12. vers, 18. szövegével. Ebből tehát látszik, hogy a pászka-báránnyal a zsidók előkészítik a Nisán 14-én este és a Nisán előestéjén, azaz a Nisán 15. napja kezdetén, megeszik.

Mi volt régen (t. i. a Messiás eljövetelétől) szükséges a pászka szabályszerű megtartására? Kettő volt szükséges; t. i. a kovászos ételek kiirtása és a pászka-báránnyal feláldozása. (Ezekről emlékezik szent Pál is I. Corinth. 5. vers 7.) A pászka nyolcada alatt kovásztalan ételekkel éltek a zsidók. (Exod. 12. vers. 15, 18, 20. Ez az ígért földére vonatkozott, és azon kívül, egyebekre nincs semmi törvény; de a zsidó rabbiaknak ebben Mózes parancsolni nem tudott, megtartják a kovásztalan pászka szokásokat, a zsidó nép szétszóródása után is, mindenütt, mert még mindig várják a Messiást.

Hol van rendelve, hogy a zsidók a kovásztalan éledeleket házaikból eltávolítsák a pászka ünnepe előtt? Ez kilátszik az Exodus 12. vers 15-ből. Hét nap kovásztalan egyetek, az első nap se legyen kovász a házatoknál“.

Hogyan keresték fel a kovászos éledeleket a zsidók? Nisán 14. napján, legmondosabban a ház minden zugát átvizsgálják, nehogy valami kovászos benne maradjon. A nap világa nem elég nekik; sem a hold fénye; gyertyát is kell gyújtani, és minden zugot, minden szegletet át kell vizsgálni. Így írja ezt elő a Talmud Rambam, Halacha, Kumetz és Matza cím alatt a 2-ik fejezetben 3. és 4. szám alatt.

Mi lett akkor, ha a Nisán 14. napja szombat, melyen tilos a zsidónak dolgozni? Ekkor a Nisán 13-ik napján keresik fel a kovászos ételeket és eltávolítják vagy elégetik kivéve azt, a mi a következő nap estéjéig elkel.

A kovászos éledeleknek még íze, szaga sem maradhatott meg a zsidó házban? Nem. Evégett a pászka előtt két nappal, minden házi és konyhai felszerelést, gondosan meg kellett mosni, üstben forró vízben főzni; hideg vízben tisztázni és ledörgölni. Erről a rabbiakat irogtattak újabb időben, miket látni, lehet az Orach-Chajim nevű zsidó könyvben 451. és 452. számok alatt. Már az üdvözítő is ostromozza a túlhajtásokat (Maté 23. vers. 15.) „Jaj nektek képmutató irástudók és farizeusok, mert tisztogatjátok a pohár és tál külsejét; belől pedig tele vagytok ragadmánnyal és igazságtalansággal.“ Márk 7. 8. vers. „Elhagyván az Is-

ten parancsolatját, az emberek hagyományát tartjátok, a korsót és poharak mosásait“ . . .

Hogyan készítik a zsidók a kovásztalan kenyereket? Nem vesznek nedves búzát, nehogy ebből s lisztjéből valami erjedés, vagy meleg fejlődjék. A malomkövet újra vágatják, vagy vassal kitisztítják, a búzát megtisztogatják, tisztá, pormentes zsákba teszik, a zsák nem érhet a teherhordó állat bőréhez. nehogy szagot, meleget, port vegyen magábatst . . .

Tartozik-e minden zsidó kovásztalan kenyereket enni? Így követelik a rabbiak, még a gyermekeket sem veszik ki. Még a szópóknak is, borban vagy tejben lágyított kovásztalan morszákat kell beadni. Mig a jerusalemi templom fenn állott: ámbár az asszonyok, öregek, kisdedek, vakok, betegek, süketek, sánták, bolondok, szolgák, a báránnyevéstől törvénytelenül fel valának oldva, ha Jeruzsálemben nem mehettek, de kovásztalan eledelt enni köteleztettek.

Miből lehet kovásztalan kenyeret készíteni? Első sorban tiszta búzából. De ha ez nincs, lehet árpából, rizsből, zabból is szükség esetében. Ezeket a törvény szükség esetén kívül tiltja. Veteményből, kölesből, paszuly, borsó, len, és effélékből eledelt készíteni, nincs tiltva.

Szabade a pászka-liszthez egyebet is vegyíteni a kovásztalan eledelhez? Rizs lehet, csak a buza-illat megmaradjon. Söt nem lehet. Cukrot lehet. Vaj, olaj és egyéb zsiradék, ami meleget fejleszt, — távol legyen. Tojást vegyíteni is lehet. De a süteményre négy lábú állatok, vagy madarak képét, typusát tenni nem szabad.

Mi az a Matza hatziva = kövér kovásztalan étel? Azon kovásztalan kenyereket nevezik így, miket betegeknek és külső vendégeknek készítenek a zsidók. Ezekkel megakarnák nyerni a jóindulatot.

Hol és hogyan készítik a zsidók a kovásztalan kenyereket? Távol a kemencétől, nehogy a meleg erjedést okozzon. A kész anyagból placentákat, kerek, vékony, átlátszó, sok átlukadt nyílással teljes lapockákat készítenek; és a rabbi bölcs embernek (chakumim) nevezik azt, a ki a kovásztalan kenyeret sajátkezűleg gyúrja.

A pászka-ünnepre milyen báránnyal volt szükséges? Egyéves, hibátlan, him; ezt már Nisán 10-ik napján el kellett a nyájtól választani és az ágyhoz kötve tartani a két este idejéig, azaz Nisán 14-e utóestéje és Nisán 15-e előestéjéig. Jeruzsálemben a báránnyal a levítők serege énekelt, a papok felfogták a báránnyal véret és az oltár számolyához öntötték.

A pászka-báránnyal feláldozása mindig ugyanazon helyen történt-e? Egyiptomban erre nem volt hely kijelölve. Az ígért földjén a tabernakulum közelében; Jeruzsálemben, a templom előkarnakában kellett történni, nagy ünnepélyvel. A Dentevon 16. fejezetében az a parancs, hogy a pászkás nem lehet akármelyik városban, de csak ott azon helyen kell ünnepelni, amit Isten kiválasztott: csak a nyilvános ünnepre volt értelmezve. Magán ünneplés: az a zsidó család dolga maradt, a családi lakásban, ha t. i. nem mehett Jeruzsálemben.

A pászka-báránnyal, hogyan kellett elkölteni? A bőréből kivont báránnyal, mivel hulladékát az oltár előtt elégették, meg kellett sütni; csontot törni nem volt szabad. Ide-tova küldözni nem szabad, de ott, a hol a leölés történt tíz-husz zsidó el kellett, hogy költse. A mi megmaradt: tűzben kellett elégetni. Az

asztalt fel kellett ékesíteni. Két tál legyen; egyikben három palacsinta, sült tojással; a másikban almák, körték, diók, fügek, mandolák, citrom; egy ecetes üveggel saláta-szemek, retkek, petrezselyem, torma, stb. Minden zsidó négy pohár bort iszik, az egyiptomi szolgaságtól történt szabadulás emlékezetére. Exod. 6. fejezete 6. verse szól az ünnepről, de a négy pohár rabbiak találmánya. A báránnyal a pászka testének, vagy a pászka báránnyal testének nevezték. A vacsora két részből állott; az elsőben megették a sült báránnyal, a másodikban kovásztalan ettek, ittak . . . énekeltek, vigadoztak. Ide kellett egy pár pohár bor!

Hányszor ünnepelték a pászkát a zsidók legnagyobb ünnepélyvel? Négy ilyen nagy ünnepelésről emlékezik az o. sz. szentírás. Jozsue alatt, Kanaán földén; Ezechiás király alatt, Izaiás király alatt, és a babiloni fogságból való szabadulás idejében.

Mindig egyformán ünnepelték a zsidók a pászkát? Nem. Mert más volt az ünnep Egyiptomban, más a Kanaán földén Liló és Jerusálemben, és más Jerusálemben és a templom eltérése után. Az elsőnél a lényeg a családi háznál a pászka-báránnyal áldozása vala; ez a családban történt; és csak az ajtókat kellett a báránnyal vérel jelezni, s husából a házon kívül kiadni valamit tilos volt.

Aztán a vér felfogása és a küszöbök, ajtók meghintése vérel, elmaradt. Végül meglelt tiltva a pászka-báránnyal vérenek felfogása minden zsidónak, kivéve a zsidó papokat; csak a pászka-báránnyal leölése volt minden zsidónak megengedve.

Mi még emlékezetes a pászka-ünnepről? Két része volt az ünnepnek, egyik Nisán 14-én este, a másik Nisán (Március) 15-én és nyolcada alatt. A sült báránnyal élvezete a kezdet, a fő és jellemző a második részben, az nem szükséges, de a kovásztalan eledel tart egy hétig; ennek kezdetén a nép kívánságára a foglyokat szabadon bocsátották. Az ünnep egy része az érett árpa-kávét bemutatása is a templomban, harmad napon; minek szertartását hosszasan teirja a Talmud.

Mi az a Talmud? Általában tanulmányt jelent; de a zsidó rabbiak saját hagyományaik és fegyelmű szabályaik régi gyűjteményét értik alatta, a mi a Mózes törvényéhez úgy viszonylik, mint a Pandekták gyűjteménye a Római joghoz. Számos alkotó részből áll a Talmud. Más a jeruzsálemi Talmud, a mi rövidebb is; és más a babiloni Talmud, de ez sokkal terjedelmesebb, mint a jeruzsálemi. Ez Zsidóország elveszte után, az ígért földön siránkozó zsidó rabbi munkája Krisztus után a III. IV-ik századból ered. A babiloni Talmud az elszórt és elszéledt összes zsidóság hagyományait akarja adni, és azért nagyobb is (14 nagykötet), és bővebb is, mint a jeruzsálemi Talmud. A zsidó rabbi ezt a Talmudot igen nagyra, mert még a szentírásnál is többre becsülte, s azt akarja, hogy a zsidó-nép mindenütt aszerint, és pedig, mint valami szent törvénykönyv szerint éljen.

Két fő része van a Talmudnak: Ghemava és Mirna. Mindkét része gonosz káromlásokat hint Krisztusra és a boldog Szűzre; s azért méltán lett a tilos könyvek jegyzékébe felvéve.

A Talmud stílusa nem egyenletes és nem egyforma. A Mirna tömött stílust és szint mutat; de a Ghemara ábrázata gyakran változik; stílusa tövises, szurós, bonyolult és zavaros; és aki az arabs, persa, szir, görög, örmény, kald, és latin viszonyokban és nyelvekben nem járta, könnyen megakad benne, és a megértés távol marad tőle. Am a Talmud sok kegyetlen, ká-

romló, mesés és hamis részekkel bővelkedik ugyan, de mégis a zsidók szeretik, s a zsidóság lenyegének ismeretére szükségesnek tartják. A Talmud legújabb része az 500-ik év körül jó létre, midőn a keresztény egyház keleten és nyugaton már hatalmasan el van terjedve.

Minő szertartást tartottak a zsidók régen a páska ünneplésében és minőket tartanak ma? A mondottak szerint a régi ünneplés az ó-szövetségi szentkönyvekre van alapítva; de az újkori, már a Zsidó Talmud befolyása alatt áll. Hogy a zsidók az ünnep egyes részeit emlékeztetőben megtarthassák, a Rabbik tizennégy szavat foglaltak versbe, mik sorrendben a pascha-ünnep részeit jelzik u. m.: 1. Kadder, 2. Urchut, 3. Carphas, 4. Fakhaz, 5. Magghid, 6. Rochtza, 7. Matzi-Mocza, 8. Maror, 9. Chorech, 10. Horech-Sulchan, 11. Tzafun, 12. Barech. 13. Nallel, 14. Nireza.

Mitörténik a zsidóházban a pascha előestéjén? A pascha előestéjén a nap 21—22 órája között (azaz a Nisan 14-én dél-után, a mi órajárásunk szerint 3—4 óra körül) lehető fényesen asztalt terítenek, tehetségük szerint. Az ebédlő helyet felekesítik szőnyegekkel, a székeket selyemmel terítik; és a főszéket az asztal felhelyén párnákkal is ellátják. Az asztalra egy táblán, három egymáson fekvő kerek kovásztalan placintát tesznek; egy tányéron ott van a sült bárány. A Machazore nevű zsidó könyv előírja, hogy a páskához járuljanak halak, tojások, hús, diók, sült borsók. A halacsakák a Leviáthán emlékére; tojások a nagy Ziz madár kedvéért; hús a Behemoth emlékére; borsók és diók már avégett, hogy a gyermekek el ne aludjanak.

Van az asztalon mustár, embamma és egy edény ecettel, mibe a maror-t (keserű füvek) bemártják. Régebben vadsalátákat, cikóriát, s egyéb keserű füveket is használtak, ma csak a saláta áll az asztalon. Van egy ecetes üveg is és egy tarisnya, mely betérítve, a család fő széke mellett le van téve, telve eledel-ekkel. Üres poharak vannak a résztvevők számára képest. Miket ha az asszony elrendezett: várja a szinagógából haza, a háza népét. Az embamma asszisztől, fügekből, mogyorókból, diókból, mézből és cukorból készül fűszerekkel, egy masszából törve; hogy emléke legyen annak, midőn a zsidók Egyiptomban téglavetésre voltak kényszerítve.

Mi az a Ziz és mi a Leviáthán? és a Behemoth? Ha mindazt, amit a rabbik mesélnek a Ziz és Leviáthán és Behemoth felől, el kellene mondani: hamarabb lenne egy napnak vége, mint a beszélésnek. A lényeg ebben az, hogy a zsidók földi, tengeri állatok és a légkörben élő madárhus étellel várják a Messiást, ki el fog jöni, Jeruzsálem országát és templomát fel fogja építeni, s a zsidókat dicsővé tenni. Ennek az ábrándnak ébrentartására szolgál a Ziz, a Leviáthán és a Behemoth emlegetése. A Ziz-madárról miket ír a Ghemara? Sok nevetés között lehetne csak elmondani. A Ziz akkora madár, hogy az összes zsidóság megvendégelésére bőven elég lesz és husa minden madarak husánál izletesebb lesz; a Talmud szerint lehet mérni ennek nagyságát abból, hogy egy az ő fészekéből kiesett tojás összetört háromszáz esodanagyságu cedrusfát és hatvan város fenekéstől elsüllyesztett. Így beszéli ezt a Talmud azon fejezete, melynek címe: Becorot, Spectatum admisii... risum tenentis amici!...

Természetes dolog, hogy ilyenretnetes madár husa elköltéséhez sok kenyér és sok bor is kell! De ennek beszerzésétől a Talmud zsidó nem ijed meg. Egész biztonsággal beszéli, hogy a

Messias elérézésekor a buzakalász akkora lesz, mint egy pálmafa, sőt még nagyobb; a Luza-szem felülmulja a legnagyobb ökrök testét és ezek a szemek önkényt fognak érve a földre hullani; örülésre, malomra sines szükség, mert a buzaszemek a legfőbb buzalízstet úgy öntik, mint az árvizet és ebből fogják a kovásztalan placintákat készíteni. Ezt beszéli a Chetuboth nevű fejezet a Talmudban.

Borban sem leszen ott hiány. Mert a Deuteronom. 32. vers 14. szövegét: (hogy igya) „a szőlő legtisztább véré” így fejtegetik a talmudi rabbik: „nem fog ott lenni szőlőgeresz, melyben ne lenne harminc hordó bor. Ez a világ nem olyan, mint a milyen lesz a jövő világ.” (a Messias jövetelekor.) Ez a világ fájdalomtól nyög, midőn szüretel és tapossa a szőlőt. A jövő világban egy szőlőgereszdet szekereken vagy hajón kell elhozni, ezt leteszik a ház valamely szegletébe és hosszú időközön át örvendeznek belőle.

Ami füllentéseket a Talmud-rabbik a Perachim című fejezetben irnak a gyümölcsökről és felhalmoznak a Capthor-Üperach fejezetben: bátran elmellőzhetjük. Ki is hinné, hogy akkora barackok lesznek, hogy egy db. fel fogna érni száznyolcvannegy tojással?!

(Vége köv.)

H I R E K.

— A gyulafehérvári katolikus egyetem.

A Fogarasy-féle katolikus egyetem ügye újból egy lépéssel haladt előre. A múlt év november 10-én tartott szentségi ülésben ugyanis erdélyi püspök úr ő méltósága a katolikus egyetem és ezzel kapcsolatos papnevelőintézet új épületének célszerű berendezésére, valamint a theologiai fakultás szervezeti szabályzatának és tanulmányi rendjének megállapítására egy bizottságot küldött ki. E bizottság elnöke Ujfalusi József dr. apátkanonok, theologiai tanár, tagjai Balázs Endre dr., Körödy Péter dr., Vass Albert dr. theologiai tanárok, Soóthy Gyula, Vezér László intézeti előjárók és Csabry Bonifác dr. intézeti orvos. A bizottság tagjai minden oldalról behatároltan tanulmányozván az ügyet, legközelebb össze fognak jöni közös tanácskozára. Az egyetem tervezetét Möller Ede műépítész készíti, ki e célból hosszabb külföldi tanulmányi útát tett.

— A kassai három vértanú boldoggá avatásának ünnepét széles e hazában mindenütt megülték; lehet nagyobb fényvel és pompával, de aligha oly benső örömmel és lelkesültséggel, mint Alvincen, ahol a három vértanú egyike Pongrácz István S. I. 1582-ben született. Az alvinci híveknek hitbuzgó és szeretett lelkipásztora, a messi vidékeken nagyon is előnyösen ismert P. Pucher Anaklét már hónapok óta ezen a községére nézve világszerte dicsőséget hozó eseménynek minél méltóbb megünneplésén buzgolkodott és fáradozott. Hogy az ünnepség mindeleltt szerényebb keretben, mondhatnám Alvinc községnek mintegy családi körében folyt le, annak több oka van. Püspök urunk az örökvárosban időzött, hogy egyházmegyénket képviselje az első erdélyi egyházmegyei boldoggá avatott ünnepségén; aztán a téli nagy hideg miatt sem lehetett nagyon kiterjeszkedni s amint eredetileg tervbe vala véve, körmenettel s a templomon kívül való ünnepi demonstrációval kifejezést adni az általános örömmek. Így is azonban mindörökké feledhetetlen marad január hó 15-e az alvinci buzgó hívek szívében és emlékében. Az ünnepi nagymisét — melynek kezdetét és fontosabb részeit mozsárgyújk jelezték — Imets F. J. ákó apát-

kanonok és kerületi főesperes úr végezte sub infula papok és klerikusok asszisztenciájával. Az evangélium elnéklése után Zlamál Ágost főgimn. tanár, az alvincieknek már ide s tova 17 év óta ünnepi szónoka mondott hatásos beszédet a magyar kath. egyház egen feltűnt három új csillagról s a boldogságos Szűz virágos kertjében, Pannoniában kisarjadzott három új rózsáról. A vértanuk életrajzának ismertetése után azon hármast — vérontás nélküli — vértanúságra buzdított, melyet ma is minden kath. hiteszerint élni akaró embernek ki kell állania. A beszéd a nagyszámú közönségre, melynek sorában sok protestáns felekezetűt is láttunk, mely benyomást tett. Dél 1 órakor P. Pucher vendégszerető asztalához hívta a papságot s az alvinci intelligenciának vezető férfait. A lakomán ott voltak: Imets F. J., Szögyény Béla főkurátor, Székely Árpád kurátor, Pongrácz Géza főszolgabíró, Ikrieh Arnold t. főszolgabíró, Telek Dezső közigazg. gyakornok, Szóts Pál volt képviselő, Mailáth Ferenc püsp. jószágigazgató, Csabry Bonifác dr., Batta Bertalan nagybirtokos, Szabó József jegyző, Zlamál Ágost stb. Nagy hatású volt a lakoma folyamán Imets F. J. apát úr beszéde, mely valósággal izzott a vallásos és hazafias érület hevével. „Most, midőn a magyar nemzet — mondá a meghatottságában könyező apát úr — minden oldalról meg van támadva, midőn létéről való küzdelmek és szenvedélyes párharcok emésztik fel békejét és erejét, midőn minden földi segítségtől — legalább is ezt mutatják a jelek — teljesen meg van fosztva: akkor ad Isten három magyar szentet, három égi pártfogót a szegény hazának. Boldognak, túlboldognak érzem magam, hogy az én gondozásom alatt álló esperesi kerületben született ezen három boldog vértanú egyike, Pongrácz István, ki köztük a leghősiesebb, a legnagyobb volt, mert szent hiteért neki kellett a legtöbbet szenvedni.* Éltette aztán X. Pius pápa ő szentségét és apostoli lelkiület püspök urunkat. Még sok ékes beszédet hallottunk. Szóts Pál éltette a hazafias kath. klérust, Zlamál Ágost Imets apát urat, Mailáth Ferenc Szóts Palra s elveinek és zászlójának diadalára üritette poharát stb. A mint halljuk, ugyancsak Alvincen lesz még egy nagyobb ünnepély az ősz folyamán, talán épen szeptember 7-én, a vértanúság évfordulati napján, a mely igazán impozánsnak ígérkezik. Így legyen!

— Halálozás. Lapunk zártakor kapjuk a lesujtó hirt, hogy az erdélyi katolicizmus ismét egy oszlopos tagját veszítette el. Kornis Viktor gr. státusunk alelnöke f. hó 19-én elhunyt. A gyászos esetről az alábbi jelentést kaptuk: Gönc-Ruszkai gróf Kornis Vilma és nővére özvegy Placcé Károlyné született gönc-ruszkai gróf Kornis Janka, úgy a saját, mint m.-csüggödi Pap Farkasné, született kásznói és impérfalvi báró Bornemisza Anna, ferje és gyermekeik; kásznói és impérfalvi báró Bornemisza Gábor, neje és gyermekeik; kásznói és impérfalvi báró Bornemisza Kálmán, kásznói és impérfalvi báró Bornemisza Béla és neje, valamint gönc-ruszkai gróf Kornis Károly és a többi közeli és távoli rokonok nevében szomorú szívvel tudatják, hogy szeretett jó fivérük, illetve nagybátyjuk, rokonuk Gönc-Ruszkai gróf Kornis Viktor, a Lipót-rend lovagkeresztjének tulajdonosa, az Erdélyi róm. kath. Státusnak, az Erdélyi magyar közművelődési egyletnek alelnöke; a Szolnok-Dobokavármegyei gazdasági egyletnek elnöke; a Szamosvölgyi-Vasut Részvénytársaságnak alelnöke stb. stb. az Úr akaratában való meggyűggyással, igaz keresztényi türelemmel elviselt hosszas, nagy szenvedések és a halotti szentség áhitatos felvétele után f.

hó 19-én életének 66-ik évében meghalt. Az üdvözültnek hült teteme f. hó 22-en d. u. 3 órakor fog a Szent Ferenc-rendiek Óvári templomában beszenteltetni és a vasuti állomáshoz kísértetni. Örök nyugalomra helyezése Szent-Benedeken a családi sírkertben f. hó 23-án d. e. 11 órakor lesz, az engesztelő szentmise áldozatok pedig Désen f. hó 24-én, Kolozsvárt f. hó 25-én d. e. 10 órakor az egek Urának bemutatattni. Az örök világosság fényeskedjek neki. Áldás emléken, béke porain!

— Választási mozgalmak városunkban.

Boldogult Mohay Sándor dr. halálával nagy változás állott be városunkban a választási küzdelmekben. A szabadlövű párt rendkívül módle van hűtve, kapkod ide, kapkod oda és nem tudja mit csináljon. Előbb felajánlották a jelöltséget Novák Ferenc kir. tanácsosnak, városunk érdemes és kiváló polgármesterének, de ő nem fogadta el. Ekkor egy héttagú küldöttség utazott fel Bpestre, hogy jelöltet keressen. Sok minden hir szivárgott ki a küldöttség kalandosaiból. Felkérték Sándor János államtitkár, Nyíry hadügyminiszter, de egyik sem fogadta el. Ekkor szárnyra kelt valami Solymosi Elek neve. Vaj' ki ő és merre van hazája. A legújabb verzió szerint talán Dókus Ernő ugrott volna be. Látni való, hogy kapkodás van elég, de megállapodás nincs.

Am másként áll az ellenzék ügye. Lelkes és biztos szervezettel dolgozik, hogy győzelmet arasson. Jelöltje Küffer Béla dr. a parlamenti könyvtárnak 15 éven át volt igazgatója, nagy tudású és kiváló műveltségű ember, erős kath. érzésű jeles publicista; (a Magyarországnak szokott vezetőket írni) a függetlenségi pártnak régi kiprobált tagja. Kossuth F. maga ajánlotta rendkívül lelkes sorok kíséretében.

Programbeszédét az eddigi megállapodás szerint ma d. u. fogja megtartani. Az ellenzék biztos reménnyel megy a küzdelembe. Látható volt ez a péntek d. u. megtartott nagy népgyűlés hangulatából is. Mintegy 500 ember, köztük 300 választó, töltötte be az Európa szálló nagy termét, hogy meghallgassa a vőreghajtó bizottság jelentéseit.

Zlamát Ágost főgimn. tanár lelkes szavakkal ajánlotta a jelöltet s buzdította az elvtársakat a kitartó küzdelemre. Wagner S. indítványára a gyűlés kimondotta, hogy Mohay S. dr. államtitkár ravalatára az egyesült ellenzék nevében koszorú tesz.

Azt hisszük, hogy jövő számunkban már az ellenzék győzelmét és diadalát jelenthetjük. Ugy legyen!

Az ellenzék jelöltje Küffer Béla dr. ma d. u. 5 $\frac{1}{2}$ órakor tartja programbeszédjét az Európa szálloda disztermében.
Polgártársak! vegyetek részt minél többen!!

— A kassai vértanúk boldoggá avatása.

Jan. 15-én olvasta fel a Ritus congregáció titkára ama dekretumot, melyben X. Pius pápa őszentsége az esztergomi és kassai egyházmegyék területén, továbbá a Jézus-társaság összes házaiban a három kassai vértanú nyilvános tiszteletét megengedi. Alig hangzott el a dekretum utolsó szava, felhangzott az esztergomi káptalan egyik tagjának Kohl M. fölszentelt püspöknek ajkáról a hálaadó ének s magyarok, horvátok, lengyelek; papok és világiak együtt énekeltek: „Te Deum laudamus.“ Ünnepe volt ez az egyháznak, hisz ismét újabb tényrel bizonyította be, hogy hatalmában vannak mindazon eszközök, melyeket az Ur Jézus az emberek megszentelésére rendelt. Ünnepe volt ez az egész Magyarországnak, hisz két fiában új segélyt nyert e nehéz időkben. De ünnepe volt a nem-

zetiségeknek is, hisz régen nem tapasztalt testvéri szeretet fűzte őket egybe. Vajha az új boldogok meghozták az elvesztett békét a két testvér közé az atyai házban is, mert nincs szomorúbb dolog, mintha a testvérek veszekednek. A Te Deum elhangzása után ünnepélyes szent mise következett, melyet Kohl püspök celebrált. E közben a Germanico-Hungaricum két magyar növendéke és a Jézus-társaság több tagja kiosztották az új boldogok életrajzát a jelenlevő bíborosok, püspökök és praelatosok között. A magyar püspöki kart szeretett Főpásztorunk képviselte, kit a szent Atya rendkívüli szívélyességgel fogadott. Délután a szent Atya is lejött a szent Péter templomába, hosszasan imádkozott az új boldogok képe előtt, s áldást osztva távozott. Nekünk erdélyieknek különösen van okunk örülni, hisz az egyik boldog, Pongrácz, erdélyi volt. A Pongrácz család még ma is virágzik és a boldoggá avatáson 12 Pongrácz volt jelen. r. l.

— **Az alsófehérmegyei történelmi, régészeti és természettudományi egyesület** január hó 28-án d. u. 4 órakor a városi tanástermében tartja XIV. rendes közgyűlését a következő tárgysorozattal: 1. Előki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Felolvasás, tartja Imets F. Jákó apátkanonok. 4. Múzeum- és könyvtári jelentés. 5. A számvizsgáló bizottság jelentése a pénztár állásáról. 6. Az üresedésbe jött tisztviselői állások betöltése. A választmány egy negyed részének kisorsolása. 7. Esetleges indítványok tárgyalása.

— **A gyulafehérvári püspöki lyceumban** az 1904—1905-iki tanév első feléről tartandó vizsgák rendje. Január 14-én d. u. 4 órakor az előadások megszűnnek; jan. 19-én vizsgát az Ágazatos hittanból (III.—IV.) jan. 20-án vizsgát az O-szöv. Szentirástudományból (I.—II.) jan. 24-én vizsgát az Erkölestanból (III.—IV.) jan. 25-én vizsgát az Egyháztörténetből (I.—II.) jan. 30-án d. e. a Bölcsészettanból (I.—III.) jan. 30-án d. u. osztályozás. Február 3-án a II. félévi előadások megkezdődnek.

— **A segesvári oltáregyesület** jó hírnévének örvendő estéit megkezdte. Az első estélyt f. hó 15-én tartotta meg a segesvári városház nagytermében. Örömmel konstatáljuk, hogy a katolikusok ma már oly nagy számmal vannak Segesvárt, hogy a városház nagytermét zsufolásig megtöltötték. Ezt azért emeljük ki, mert a megjelentek közt a nem katolikusok alig voltak 10-en. A műsor hét pontból állott, s annak 5. pontját előkelő budapesti művészek töltötték be, kiknek elragadó játéka lázba hozta a nagyszámú közönséget, s feledhetlenné tette a mai estélyt. Az estély a következő műsorról kezdődött: 1. Weniavszky: Hegedű verseny D-moll. Előadja Schnur Ignác úr, zongorán kíséri Cecelic Benő úr. 2. Popp J. „Gute Nacht, du mein herziges Kind“. Fuvolán előadja: Meisel G. úr, zongorán kíséri Cecelic Benő úr. 3. Felolvasás. Tartja: Székely István úr. 4. a) Chován K.: Magyar hangulatkép. — b) Sinding: Frühlings rauschen. Zongorán előadja Cecelic Benő úr. 5. a) Demelmann „Faust Fantasie“, b) Filipofsky: Chant du Rossignol. Fuvolán előadja Meisel G. úr, zongorán kíséri Cecelic B. úr. 6. Huber K.: Magyar Ábránd. Hegedűn előadja Schnur I. úr, zongorán kíséri Cecelic B. úr. 7. A négy jómadár * * * *. A műsor bevégezése után még hosszú ideig együtt volt a társaság, élén a vármegye főispánjával, ki minden szépnek és jónak lelkes pártolója és előmozdítója. Körülötte gyülekeztek városunk szép aszonyai, előkelő férfiai, s rendkívül kedélyesen mulattak. Úgy halljuk, hogy ezen oltáregyesület a tél folyamán még két estélyt szándékszik rendezni. — Csak előre!

IRODALOM. MŰVÉSZET.

* **Zászlónk.** Előttünk fekszik e képes ifjúsági lap legújabb száma szokott 32 oldalnyi terjedelemben ugyanannyi szebbnél-szebb képkel. Egy redőtlen gyermek-ifjú arc mosolyog felénk cimlappjáról. Sápjakán a Zászlónk felírás ragyog, de ha nem is volna ott, látjuk szép, tiszta szemeiből, hogy belőlük a Zászlónk lelke ragyog: a szent kereszténység szent szeretetétől átitatott életrevaló modern lélek. Ránk mosolyog ez a lap minden sorából; a Niagara zuhatagjaiból. (Ezt az Amerika-járó Prohászka írja), a Nilus habjaiból (Erről az Egiptom-járó Auber mann ír), a gyöngyösi diákok szabadság harcából. (Erről Sebők Dr. cikkeztek.) Port-Arthur kartácsverte falairól. (A szerkesztő cikke) és még vagy 10—15 kisebb-nagyobb képből, cikkből és magának az ifjúságnak a Fakadó Rügyek c. állandó 4 oldalos mellékletén közölt pályanyertes dolgozataiból. Minden hónapban így megy ez. S mindez 2 koronáért. Morzsányi tőkekes ez. A ki nem sajnálja letenni — Próbálja meg — kap rá kamatot lélekben és igazságban. Bizonyosan gazdagodni fog tőle. Új előfizetők a szept.-i 1-ső számtól kapják a lapot. Mutatvány-számmal szívesen szolgál a Zászlónk kiadóhivatala Budapest V. Damjanich-u. 50.

C S A R N O K.

A görög világnézet.

Írta: **Kárpiss János.**
(Folytatás és vége.)

Az Odysseia egy erkölcsi viszonyának tanulságait a görögök másfél ezredéves életében nyilvánulni láthatjuk. Eumaios, az isteni kanász hű marad urához Odysseushoz nem is rövid ideig, hanem húsz hosszú esztendőn át még akkor is, amidőn minden reményét elvesztette, hogy hadba vonult urát még viszontláthassa. Gazdájához, foglalkozásához, kötelességteljesítéséhez annyira ragoszkodik, hogy a viszonyoknak bármely változása sem tudta ott elválasztani. Eumaiosnak ez a kötelességértől és hűségétől áthatott jelleme annyira megragadta a költő lelkét, hogy nem tudta megtartani eposzirói objektivitását, hanem kilép a nyugalmából és rokonszenvének abban ad kifejezést, hogy a kanászt második személyben szólítja meg, mivel a saját becsületes érzéséhez közelállónak találja. A költőnek tehát jólesik szóba állani olyan emberrel, akinek karaktere állandó, erős lelki sajátságokból, viszonyainak változatlan szeretetéből van összealkotva. Kivehetjük ebből a görögök azon társadalmi nézetét, hogy kiváló, szilárd lelki tulajdonság az, amely a sorsnak mindennemű változása közt az embert mindig annak mutatja, aminek lenni az ember valóalkozott. Ha ezen erkölcsi világnézetnek szemüvegén át nézzük a görög történetek kiváló alakjait, valóban aszerint becsülhetjük, miként maradtak hűvek azon viszonyokhoz, következtetések azon hivatásban, amelyet életük számára választottak. Megtaláljuk így a klasszikus nagyságnak ezt a mértékét úgy politikai, mint a tudományos és művészeti élet terén. Csodálni fogjuk a spártaiaknak, akik egytől-egytől elhullottak a csatatéren, törvénytisztelő nagy engedelmességét, amelyet a keosi Simonides remek epigrammában dicsőít:

„Itt fekszünk. Vándor vidd hírül a spártaiaknak, Hogy hűn hajtottuk végre parancsainkat!“

(Ford: Ponori Thewrewk Emil.)

Belátjuk egy Aristidesnek erkölcsi nagyságát, aki, jóllehet ártatlanul száműzték, midőn hazája veszélyben forgott, megfelelkezve az

iranta tanúsított halátlanságról, saját életének veszélyeztetésével áttört az ellenséges hadvonalon és az ő segítségével a hadvezérek elpusztították az óriási perzsa hajóhadat.

Csodáljuk a honért haremzés is kötelességet teljesítő Sokratesnek a halálban való megnyugvását, aki jöllehet ártatlanul ítélték a mérgepohárra, nem menekült el és azt tartotta, hogy engedelmeskedni kell a törvényeknek, amelyeket azelőtt magára nézve kötelezőknek ismert el, mert szentnek tartotta a kötelességteljesítést, azt „ahol egyszer valaki állást foglal, akár mert az a helyet tartja legjobbnak, akár mert a vezére rendelte számára, helyt kell ott állnia, — úgy hiszem, — minden veszéllyel szemben és sem a halállal, sem egyébbel nem szabad töröndnie, mint a gyalázattal . . .” (Platon, Apologia XVI.).

A kötelességhez ragaszkodó hűséget kell tehát megtartania az embernek egész életén keresztül, ez volt a görögök társadalmi világnézete. Fontos legyen azért előttünk is azon viszonyoknak megtartása és megbeesése, amely viszonyok közé akar a társadalmi rend, akár eltelevitátusunk értelmében kerülünk,

Természetszerűleg folyik ebből a görögök azon társadalmi nézete, hogy a haza alkotmányát, törvényeit, intézményeit, mint őseiktől, elődeiktől reájok hagyományozott szent tradíciókat önzetlen polgári közszolgálatokkal kell tisztelniük. Milyen nagy ellentétben áll ezzel az, amit mai nap politikai életünkben, parlamenti küzdelmeinkben oly kirívóan látunk, hogy édes hazánk vezető polgárainak túlnyomóan nagy része a haza szeretetén, a közszolgálaton nem ért más, mint a haza természeti adományainak, mindennemű termékeinek, s közös erkölcsi és szellemi kincseinek a köznek rovására való, önző kihasználását, kielvezését. Ezért kell tanulságul fordulnunk az ideális okorhoz.

Végül ami leginkább jellemzi a görögök világnézetét, az a kizárólagos faji és nemzeti gondolkodásnak és érzésvilágnak ápolása, amely egyik legszebb nemzeteköltési tanulsága a görögklasszikus szellemnek. Ezért kell már az Iliásban Achilles haragjának is jöndulattá változnia.

A görög ember ugyanis a többi népek fiamal külön emberi lénynek tartotta magát. Ő volt a nemes, a művelt, a szellemével tündöklő nép, amit ezt a neve, a hellén (fényes) görög szó is mutatja. A többi népeket barbaroknak, műveletleneknek tekintette. Ez a nézet kiváltképp vallási meggyőződéséből folyt, amennyiben a görög nép az istenektől származott, míg a barbarok eredetét illetőleg a hitrege azt tartotta, hogy kövekből lettek, s így nem is olyan tökéletes emberi lények, mint a görögök. Ezért mondta az athenai bölcs, hogy különösen három dologért ad halálát az isteneknek. Először, hogy nem született állatnak. Második, hogy nem született asszonygá. Harmadszor, hogy nem született barbárnak.

Ebben a kizárólagos faji világnézetben rejlett a görög népek az a hatalmas belső ereje, amely őt az idegen népek sokszor ártalmas külső behatásától megvédte. Még a vért sem szennyezte be azzal, hogy a barbárral összeházasodott volna. Vallása meg szinte érintetlen maradt a külső, bárbar népek befolyásától s annál tartalmasabb lett, mennél inkább tisztultak a szellemi élet fejlődésével az erkölcsi nézetek. Míg a római nép az idegen nemzetek meghódításával átvette azoknak kultuszát, úgy hogy a Pantaeonban, a minden istenségek számára épített templomban ott találjuk az egyiptomi Isis isten szobra mellett a Mózesét, s a Capitoliumi

Jupiter mellett a Krisztusét, és a különböző vallásoknak eltérő erkölcsi nézetei megingatták a római nép ősi tiszta hitét és a legmélyebb erkölcsi sülyedésbe hajtották, addig a görög konzervatív fejlődésével erkölcsében szinte a kereszténység erkölcsi magaslataira emelkedett. Nemesak morális elvei voltak a keresztényekkel azonosak, hanem még szertartásos kifejezései is. Olvassuk csak el a pogány Simpliciusnak egy imáját: „Oh Urunk, Atyánk, eszünknek alkotója és vezére, engedj, hogy soha se felejtsek el azt a méltóságot, amellyel te a mi emberi természetünket felékesítetted! Tedd, hogy mint szabad lények eszeledjünk, hogy minden rendetlen indulattól megtisztulva, ellenük küzdeni tudjunk s őket kormányozni tudjuk, ha ismét föltámadnak. Ítéltünkkel vezérelje az igazság világossága s a valóban jó dolgokhoz kösön bennünket. Könyörgök hozzád, óh megváltóm, azszad el azt a sötétséget, amely lelki szemünket borítja, hogy, mint Homeros mondja, megtudhassuk különböztetni az istent és az embert.”

Másrészt meg faji szívósságával, erős nemzeti jellemével, — ami tanulságul szolgálhat nekünk magyaroknak, — a külső, tehát barbár népünk a görög szellem, a görög műveltség egységébe vonta, úgy, hogy amire a görög szabadság napja leáldozott, akkorra az egész művelt világ a hellenizmusnak, a görög szellemnek uralma alatt állott. Annnyira áthatotta, átgyúrta a különböző szokású, erkölcsi és vallású népeket, hogy egy nemzetnek, egy dicső nemzetnek érezték és tekintették magukat. Ez kelene nekünk itt Magyarországon!

Erosen kidomborodik ez a nemzeti szellem a görög művészeteknek, különösen a szobrászatnak és festészetnek hagyományos eszméhez való jámbor ragaszkodásában, amelyet e nemű alkotásaiban állandóan siettett az utókoroknak megőrizni és azoknak örök értékét hirdetni. A görög nemzet irói bizonyos aggodalommal feltük a faji, a nemzeti lélek nemes sajátosságait, a nemzeti szellem tiszta teremtő erejét az idegen hatásoknak erőszakos befolyásától és azért a nemzeti léleknek úgy az egyéni, mint a társadalmi életben állandóságot, tökéletesedést, sőt halhatatlanságot keresnek és teremtenek. S ezen tények közrehatásából származott a görögöknek az a nagy, eddig még egy nemzet által föl nem ért erkölcsi egysége és ereje.

Amint láttuk tehát világnézetében nemesak az ideális igazságokra való nemes törekvés, hanem azoknak megvalósítása is jellemzi a görög népet. Karaktere emlékeztet itt szobrászatára és építészetére, amelyben egyik rész sem fejlődött a másiknak rovására, hanem mind az összhátás érdekében egy közös célnak, a szép céljának elérésére törekszik. Így volt ez társadalmi, állami életében is, de különösen Periklesnek demokratikus köztársaságában, ahol az egyének érdeme igazán a közvélet és a köznek szenvedése valóban az egyéné.

A nemzeti szellemnek ezt a hatalmas, világhódító erkölcsi egységét tükrözte vissza a gazdag görög irodalom, amely az ókor legműveltebb népének a Kr. e. 2000-ik évtől egész a Kr. u. 529-ik évig, tehát harmadfelezer éves életet adja. Ehhez az irodalomhoz fordult mindig tanulság végett az emberiség, mert a görögnek a korszellem az irókat mintegy azért támasztotta, hogy a történelemben megvalósult, vagy megvalósulandó törvényeknek, amelyek szerint az emberiség, az államok, nemzetek és egyesek élete igazodik, örök időkre támasztékul szolgáljanak.

Be kell látnunk, hogy az itt csak nagy vonásokban érintett klasszikus eszmék, amelyek az

antik embernek lelki valóját képezték, koronkint ismétlődő győzelemre és halhatatlanságra vannak hivatva. Olyan erkölcsi közkinccset képeznek ezek, aminővé váltak a görög népek szellemé által, amely a jó, a szép gondolatot, az általánosabb érdekek szolgálatára célzó törekvést egyéni és egyuttal közakarattá, s ebből kifolyólag tetté érlelte. Ezekből tehát az antik közszellemnek, a közszellem megteremtésének és általános hódításának állandóan számos tanulságait, meríthetjük. Még pedig olyan közszellem tanulságait, amely megteremtette és előmozdította a görög népek nemesak belső, úgy anyagi, mint szellemi fejlődését, hanem, — amire nekünk magyaroknak különösen szükségünk legyen, — faji és nemzeti jellegének meg erősödését is, úgy hogy erre a tanulságra mint szilárd alapra a későbbi korok és nemzetek mindennemű haladásuk épületének falait biztosan lerakhatták.

Méltán kell tehát érdeklődnünk a görög nép kulturájá, szelleme iránt. Ezen zseniális fajnak irodalma ugyanis már két ujjászületést, renaissanceot ért el az emberiség művelődésében. Első új életre éledése a római irodalomban történt. Az elfoglalt Görögország meghódította a durva győzöt és behozta a művészeteket a műveletlen Latiumba, — mondja a rómaiak egyik legnagyobb költője, Horatius. A római irodalom valóban a görögökből eredt, táplálkozott és fejlődött nagygyá, mondjuk világ-irodalmá. A műveletlen Mummius consul 146-ban Kr. e. feldúlta Korinthos ósrégi városát, a görög földet elfoglalta. „Az antik görög nép ezzel véglegesen elvesztette szabadságát, függetlenségét. Görögország római tartománygy, provinciává lett. Ettől kezdve volt aztán elhatározottabb a görög szellem befolyása Rómában. A legkonzervatívabb rómaiak, így a vén Cato, öreg korukban tanulták a görög nyelvet és olvasták a nagy irókat. S ez a görög befolyás nevelte, ez a görög szellem illette a rómaiak legnagyobb költőit, és eredményezte irodalmuk legvirágzóbb korát, amelyet aranykorának nevezünk.

A görög és egyáltalában a klasszikus szellemnek második új életre keltése a keresztény középkor végén történt. Konstantinápolyt 1453-ban foglalta el a pogány török. A görög nemzet ismét szolgaságba sülyedt. Tudósai hazátlan földönfutókká lettek. Egész Európát elárasztották az éhes görögök. De nem egyedül vándoroltak ki. Magukkal hozták a becses kéziratok könyveket, halhatatlan őseinknek drága örökségét. Fölkeresték a pápáknak, fejedelmeknek tudományt ápoló, fényes udvarait, s a Műsáknak igaz hazáját, a szabad városok egyeteit. Innen indult ki azután újból világhódító útjára az új életre keltett antik szellem és a fejlődésnek nagyratörő erejével új életet lehel irodalomba, tudományba és művészetekbe egyaránt. Ez volt a dicső renaissance.

Hát a XVIII. század végén és XIX.-nek hajnalán ugyan mi fordította az irók figyelmét a nép lelkének alkotásai, a népköltészet iránt, amely azután mintegy fölfrissítette a modern népek irodalmát?! Nem más, mint épen a görög népszellem leghívőbb kifejezőjének, a népe ajakán mithoszá vált Homerosnak a tanulmányozása, a homerosi kérdés fölvetése. Legkiválóbb magyar homeridánk, Arany János, aki egyrészt a népköltészet emlőin táplálkozott, másrészt igazán írta egyik barátjának: „Homert tanulmányozom, az Iliást eszem, — méltán állítható Homeros, a költők fejedelme mellé. Mindaketten a nemzeti mondából dolgoznak, mindketten nemzetük elé az ősi dicsőség magasatos képeit állítják, s a mi Arany Jánosunk jöllehet eddig nem világirodalmi alak, de a mi

kis nemzeti irodalmunkban Zrinyi és Vörösmarty mellett a legnagyobb eposzíró, akit Homeros, a költők fejedelme után minden család nélkül, sőt ellenkezőleg büszkeséggel olvashatunk. Ismerhetjük-e, élvezhetjük-e igazán Aranyt, ha nem ismerjük Homerost? Bizony annyira nem, mint nem ismerhetjük a folyót, ha annak forrásait föl nem kutattuk. Ime tehát ahhoz, hogy nemzeti irodalmunkat igazán ismerhessük és valóban élvezhessük, szükségünk van a görög irodalom ismeretére.

Másrészt pedig az új világ, amely az ókorok romjain épült, a kereszténység magába ölelte és magába olvasztotta az antik görög szellemet. Hiszen éppen azokkal a szellemi fegyverekkel harcolt és győzött, amelyeket a pogány görög bölcsészeti iskolákban kovácsoltak. Az új vallásnak dogmáit Platónnak és Arisztotelésnek, a nagy görög bölcselőknek tanáival hozták kapcsolatba, egyeztetették és bizonyították az egyháznak szent doktrínáit. Klasszikus szellemnek mintegy isteni örököse volt tehát az egyház, a mely azt a maga kebelén híven őrizte és ápolta s a minto tudományoknak, az irodalomnak és a művészeteknek új életre keltőjét átadta az ujjor művelődésének.

Ennek a görög irodalomnak, amely a műveltség ősforrásait a maguk eredeti tisztaságában tünteti fel és a tudás után szomjazó lelket felüdíti, ennek köszönhetjük egész modern műveltségünk prometheuszi tüzét. Ez alkalmas az emberi értelem fejlesztésére, ez a szív nemes érzelmeinek kialakulására első rangú tényező volt mindig, az napjainkban is, s az lesz a jövőben, amíg művelődés leszen az emberek közt. Mert a műalkotás belső formáit a görög nép páratlan tökéletességgel alkotta meg és az emberi gondolkodásnak a sejtjeit kiépítette örök időkre. Az időnek mindent elpusztító foga megölte ugyan a görög népet, de teremtő erejének örök alkotásait mindig élvezni fogjuk gondolatokban, motívumokban, formákban egyaránt.

A görög szellem eleven fuvalmát kell tehát éreznünk a modern kulturában is. Ezt a szellemet, bármiként alakuljon is az emberiség jövője, sohasem lehet a könyvek poros lapjaiba száműzni és eltemetni, hanem mindig érezni fogja állandó művelődési közrehatását és világ-irodalmi szabad útját.

Pályázatok.

— *A türkösi* róm. kath. kántortanítói állás megüresedvén, arra ezennel pályázat hirdetik. Jövedelme: 1) a püspöki uradalomtól 200 korona; 2) a Dr. Fogarasy-féle alapból: 97 kor. 60 fill.; 3) az adó-

hivataltól 105 kor.; 4) kepe a hétfalusi hívektől évi 300 korona; 5) stóla átlag 15—20 korona. Ezenkívül szép lakás, mely áll 2 szobából, konyhából, kamrából, és pincéből; fásszin, istálló, kert.

Az államsegély kiegészítés folyamatban van. Az állást elnyerni óhajtok szabályszerű folyamodványukat Püspök úr ő méltóságához címezve alírlathoz adják be, január 25-ig. A kinevezetnek kötelessége leendő az összes kántori teendőik végzése s a hat osztályú iskola vezetése, 20—25 növendékkel. Az állást azonnal el lehet foglalni.

Próbára bármikor szívesen láttatnak a pályázók.

Türkös, 1905. január 10-én.

Fuchs Gusztáv
plebánus, isk. széki
igazgató és elnök.

— *A gyergyóditrói* (Csik m.) róm. kath. népiskolánál üresedésbe jött IX. tanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma: 800 K. fizetés, 100 K. lakbér és törvényes ötdéves korpótlék. Kötelessége: az iskolaszék által kijelölendő osztályok vezetése, ismétlők oktatása és a faiskola kezelése. Kellően felszerelt kérvények február 4-ig az iskolaszék címére küldendők. Az első hirdetés alkalmával akik pályáztak, egy lev. lapon tudassák: reflektálnak-e az állásra?

Barabás Rajmond,
iskolaszéki jegyző.

Takó János,
iskolaszéki elnök.

A Dr. SCHMIDT fő-törzs és tisztí-örvös-féle

FÜLOLAJ

gyógyít időszakos süketéget, fülfájást, fül- és nagyothallást, még idült esetekben is. Egyedül kapható üvege 2 frt a Dr. ROTCHNEK EMIL gyógyszerterében. DEBRECZEN.

Liniment. Capsici comp.,
Richter-féle Hargony-Pain-Expeller.

Ezen elismert kitűnő és fájdalomcsillapító, bedörzsölésül használt hásszer bevételével, — a mely minden gyógyszerterében kapható, — mindig figyelemmel legyünk a „Hargony” vedjegyre.

TARTOS SZAGTALAN
Csakis Christoph-féle lakot kérjünk!
AZONNAL SZÁRAD
A szoba azonnal használható
A VALÓDI
Christoph-Lak
A LEGJOBB MAZALÓ ANYAG A PADLÓKRA

Lehetővé teszi, hogy a szobák mázolás alatt is használtassanak, mivel a kellemetlen szag és jassú, ragadós száradás, mely olajfestékeknek és az olajlakknak sajátja — elkerültek. E mellett használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végezheti a mázolás. A palló nedves tárgyval feltörölhető, anélkül, hogy elvesztené fényét. Meg kell különböztetni

színezett szobapalló fénymázt, sárgásbarnát és mahagonibarnát, mely akárcsak az olajfesték födi be a pallót s egyáltalán fényt is ad. Ezért egyaránt alkalmazhat régi és új pallóra. Teljesen beföd minden foltot, korábbi mázolás, stb. van azután

tiszta fénymáz (színezetlen)

új pallóra és parkettra: mely csupán fényt ad. Különösen parkettra és olajfestékekkel már bemázolt egész új pallóra való. Csak fényt ad, ennél fogva nem födi el a famustrát.

Postacsomag, körülbelül 35 négyszög méter 2 közép nagyságú szobára való) 5 frt. 90 kr. vagy 9¹/₂ márká.

A közvetlen megrendelések minden városban, ahol raktáron vannak ide küldendők. — Minta mázolások és prospektusok ingyen és bérmentve küldetnek. A bevásárlásnál tessék jól vigyázni a cégre s a gyári jegyre, mivel ezt a **több mint 35 éve létező gyártmányt sok felé utánozzák** és hamisítják, rossz és gyakran a célnak meg nem felelő minőségben hozzák forgalomba.

Cristoph Ferenc

a valódi szobapalló fénylakk feltalálója

és egyedüli gyártója

FÖRAKTÁR:

DAHINTEN VIKTOR

vaskereskedésében GYULAFEHÉRVÁRT.

ANGSTER JÓZSEF és FIA

pécsi, kalocsai, győri és kassai székesegyházak orgona-építője. **Orgona és harmonium-gyár**

PÉCSETT.

Alapított 1867.

Két arany, egy ezüst és egy nagy milleniumi éremmel kitüntetve.

Ajánljuk kitűnő hangu és erős szerkezetű **crescendo orgonáinkat**. — Különösen a legújabb **légnymatu** (pneumatic) rendszer szerint épült orgonáinkat, melyek a rendkívül könnyű játékmód és regisztrálás mellett még azon nagy előnnyel is bírnak, hogy a **templom nedvessége** nincs befolyással rájuk.

Legjobban bizonyítja műveink jóságát, hogy üzletünkben 450-nél több **új orgona mű** került ki.

Raktáron kitűnő hangu **harmoniumok minden nagyságban** (155 koronától 1000 kor.-ig).

Mindenemű **javitásokat, hangolásokat és átépítéseket** olesón elvállalunk.

Árjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

Siker hirdetésekkel

csak a hirdetések célszerű fogalmazásával, megfelelő tipografiai alakjával és az alkalmas újságok helyes megválasztásával érhető el. Ennek elérése céljából forduljon **Mosse Rudolf hirdetési irodájához Budapest, IV. Ferenctek-tére 3**, ezen iroda a siker elérésére szükséges felvilágosításokkal díjmentesen szolgál. — Csak az újságok eredeti sorai, nagyobb megbízásoknál legmagasabb árkedvezmények engedélyezése mellett számíthatunk fel; ezen intézet igénybevétele által több nagy előny mellett a hirdetési költségekben megtakarítás is elérhető.

A kinek

eladó **birtoka** van, vagy a ki **birtokot** venni szándékozik, vagy ha eladásra szánt

könyvtára, irodalmi műve, zene eszköze, festménye, régi könyve, olajfestésű képje, szobra,

fegyvere, régi pénze, ékszere, butora, háztartási, gazdasági és más eszköze

van, az hirdessen a **KÖZMŰVELŐDÉS**-ben, mely lap a felsoroltak iránt érdeklődő közönség körében igen nagy számban forog közkézen.

Nyavalyatörés!

Ki nyavalyatörés, göres és más ideges állapotban szenved, kérjen iratot, ingyen és bérmentve kapható a **szabd. Hattyú gyógyszerár által Majna Frankfurt.**

Hirdetések jutányos árban felvétetnek e lap kiadóhivatalában.

Sürgöny: **Blaskovits Sokszorosán** kintüntetve.

TEMPLOM FESTÉS.

Első országos művészeti és iparművészeti intézet. Alapított 1887-ben

Olajba oltárkép

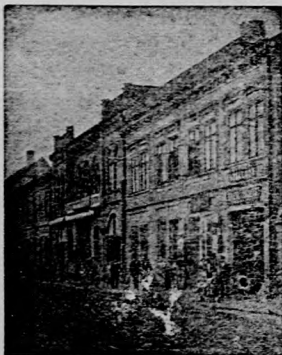
BLASKOVITS BÁTORI MIHÁLY

Szabadka, VII. kerület, Erdő-sor 66. szám.

A főt. papságnak bitoros hercepprimás úr ő eminenciája 67.898. szám alatt és Tolna Festetich Tasszó gróf úr ő nagyméltósága által ajánlva. Az oktatást ő nagyméltósága Császka Gy. kalocsai érsek úr nagylelkű áldozatkészsége folytán olaszországi műfestők és műmárványozóktól nyertem

Templomfestés stilszerű, gipszmárvány (stucco), kereszték aranyozása állvány nélkül. Templommeszelés eső által le nem mosható. **Oltárképek festése művészi kivitelben bámulatos olcsón.** Szegényebb egyházaknak 25% engedmény! **Elismerő nyilatkozatok rendelkezésre bocsájtatnak**

	magas centm.	50	70	90	100	125	160	180	220		
	korona	25.—	40.—	55.—	70.—	100.—	125.—	170.—	200.—		
Egy életnagyságú arckép, mert örök becsé van és egyszersmind szobadisz, továbbá előnyös nász-, név- és születésnap, vagy egyéb alkalmi és ünnepi ajándéknak szolgál. — Ezeket az arcképeket bármilyen beküldött fénykép után a legfinomablt. kivitelben készítem e	Nagysága	25×32	35×45	55×65	65×80	75×110	85×125	100×150			
		18	25	40	55	95	120	180			
Poichromozott fa-szobrok'	magas centm.	50	70	90	120	140	150	160	170	180	200
aranyozott szelvel	korona	30.—	40.—	50.—	100.—	135.—	150.—	170.—	185.—	240.—	300.—

Európa szálloda Gyulafehérvárt.

Teljesen átalakítva és renoválva.

Elsőrangú szálloda minden kényelemmel berendezett 30 szobával.

Mérsékelt árak. ☉ Villamos világítás. ☉ Fürdő.
Telefon. ☉ Társas kocsik. ☉ Kitűnő konyha. ☉ Valódi borok.
Kőbányai sör. ☉ Előzékeny és figyelmes kiszolgálás.

Haas Vilmos, szállodás.